

CULTURA

Fundația Culturală Augustin Buzura

www.revistacultura.ro

SERIA A IV-A

nr. 10/2018 (592)

editor:
Fundația Culturală
Augustin Buzura
www.augustinbuzura.org

om liber prin cultură
BUZURA
augustinbuzura.org

revistă finanțată
cu sprijinul
Ministerului Culturii și
Identității Naționale

teme în dezbatere

1968

Semicentenarul schimbării de paradigmă socială

TEME ÎN DEZBATERE

NICU ILIE

1968. Semicentenarul schimbării de paradigmă socială / 3

CULTURĂ & SOCIETATE

fabricile de cultură / Slon, Prahova, România. Rezidență internațională de creație artistică / 12

CRONICA DE TEATRU

CRISTINA RUSIECKI

Interviu cu Gianina Cărbunariu:
„Cred că spectatorul trebuie provocat, în primul rând, să gândească / 14

CONTRIBUȚII

TEODOR STAN

Zapping: 100 pentru 100 – Centenar în emigrația românească / 20

AUGUSTIN BUZURA

„Bloc notes” – Augustin Buzura în „Tribuna”, 1984 / 24

FCAB

Concursurile Fundației Culturale Augustin Buzura / 26

ILUSTRAȚIA DE NUMĂR

Mural / Graffiti

Coperta: MISTER THOMS, 2016,

Lucrare murală semnată „MISTER THOMS, 2016”, Brașov, zona Între Ziduri (Foto: NICU ILIE, 2017)

www.revistacultura.ro

Publicație editată de
Fundația Culturală
Augustin Buzura
Președinte:

ANAMARIA MAIOR-BUZURA

Coordonare editorială:
ANA-MARIA VULPESCU

Corectură:
ANGELA-MARIA BULIGĂ

Art Design:
NICU ILIE

Machetare:
VIZUAL GRAFICANTE PUNCT RO

Manager de proiect:
CARMEN CORBU

Adresa:
STRADA ION CREANGĂ, NR. 15-17,
SECTOR 5, BUCUREȘTI
E-mail:
cultura.fcab@gmail.com

ISSN 2285 – 5629
ISSN-L 1584 – 2894

Această ediție utilizează fotografiile realizate de echipa de redacție sau obținute prin bunăvoința colaboratorilor. Ocazional, sunt folosite imagini preluate sub licență Creative Commons, cu indicarea sursei (Pentru acest număr: Wikimedia Commons, Lautre.net, Cariadoc, Radio Normandie Jeunes.. Formes-Vives, BNF)

Revista CULTURA promovează diversitatea de opinii, iar responsabilitatea afirmațiilor făcute în cuprinsul ei aparține autorilor articolelor.

teme în dezbateri

DOSAR REALIZAT DE

NICU ILIE

În Cehia, noaptea de revelion se petrece după canon nemțesc, câteva ore, miezul nopții, șampanie, artificii și gata. Poate fi o explicație pentru faptul că anul politic 1968 a început în forță, cu Primăvara de la Praga. Data: 5 ianuarie. Sub sloganul „socialism cu față umană”, Dubcek era ales șef al partidului comunist cehoslovac și declanșa conflictul cu Moscova desființând cenzura presei și anunțând liberalizarea societății.

Era debutul unui an în care mișcările de stradă, desfășurate în puncte de pe tot globul, aveau să provoace schimbări masive în paradigma socială și politică. Cauzele erau demografice, culturale și economice. Echilibrul stabilit după război devenea ineficient în gestionarea unor generații supranumerice („the boomers”, similar cu „decreștii” din România, dar cu diferența că boomul demografic se petrecuse natural după război în principalele state combatante, iar sfârșitul anilor 1960 era momentul integrării

acestora pe piața muncii). În plus, dacă generația anilor 1950 adusesese consumerismul (beneficiind de noile tehnologii apărute în timpul războiului), generația 1960 propunea contraculturi radical diferite față de deceniile anterioare: muzică rock, film experimental, artă plastică non-picturală, spiritualitate hindusă, comunități libertariene, substanțe psihedelice, măsuri de contracepție, eliberare sexuală, blue-jeans, acces liber la cultură (eliminarea cenzurii, dar și a drepturilor de autor). Ideile promovate în mod oficial, egalitatea de gen, rasă și religie, își pierdeau statutul de simple declarații înscrise într-o cartă simbolică și se cereau operaționalizate. O întreagă lume, constituită din vechi cutume, își trăia ultimele zile, iar acest lucru era cel mai evident în economie: SUA păstrase singura monedă acoperită în aur, iar celelalte monede libere aveau ca etalon dolarul. Însă, pe fondul cheltuielilor cu războiul din Vietnam, dolarul era greu sustenabil și trebuia apărat prin taxe mari, iar economia americană pierdea pe piețele internaționale. Pe 17 ianuarie 1968 Lyndon B. Johnson a anunțat sfârșitul etalonului aur. O practică veche de mii de ani, ajunsă standard al vieții moderne, devenea istorie.

În februarie, tot în Statele Unite, reizbucnesc confruntările de stradă dintre poliție și susținătorii „drepturilor civile”. Mișcarea care susținea eradicarea discriminării politice și sociale a afro-americanilor începuse prin a organiza acțiuni de

protest non-violent și acte de nesupunere civică, după modelul Gandhi, dar, datorită provocărilor venite din tabăra rasistă și chiar din rândul poliției, majoritatea se terminaseră violent. Campaniile începuseră la mijlocul anilor 1950 și se intensificaseră treptat. Între timp, pe lângă mișcarea inițiată de Malcom X și Martin Luther King, apăruseră și organizații radicale, inclusiv organizația teroristă „Panterele negre”. În vara lui 1967 revoltele căpătaseră scară națională, fiind soldate cu sute de victime. Confruntări au avut loc și în martie 1968, iar pe 4 aprilie a fost asasinat Martin Luther King. A urmat un nou val de revolte, în peste 100 de orașe americane, încheiate cu zeci de morți, mii de răniți și peste 15.000 de arestări. Pe 11 aprilie președintele american a semnat un proiect de lege care a pus capăt de jure discriminării rasiale. După această dată, conflictele interrasiale și-au pierdut caracterul de masă, dar nu au lipsit incidentele extrem de violente. Gruparea „Panterele negre” s-a desființat în 1982.

Pe lângă problema rasială, SUA se confruntau cu un șir de manifestații pornite ca protest împotriva războiului din Vietnam și care ajunseseră să exprime multe din contraculturile la care adera tânăra generație. Pentru guvern, situația era cu atât mai dificilă cu cât frontul adusesese un șir de înfrângeri, iar din 30 ianuarie nord-vietnamezii începuseră asediul Saigonului. Manifestații împotriva războiului din Vietnam aveau loc și în

străinătate, la Londra și în alte orașe. În Statele Unite, cele mai numeroase proteste aveau loc în universități, fiind inițiate de societăți studențești care militau pentru democratizarea societății americane. În mai multe cazuri, asemenea revolte au luat sfârșit doar după asaltul forțelor de ordine asupra campusurilor universitare. În august 1968, la Chicago, mișcările pacifiste, Yippie în primul rând, au organizat un festival al vieții care să bruiască desfășurarea unui congres al Partidului Democrat. După câteva zile de protest și muzică, poliția a intervenit în forță, comițând numeroase abuzuri. Mișcarea pacifistă a continuat manifestările de stradă și în anii următori (în 1971 a avut loc un protest în cursul căruia au fost arestați 12.000 de participanți într-o singură zi). Războiul din Vietnam a luat sfârșit în 1975. Puncte importante din programul politic conex al mișcărilor pacifiste s-a realizat în deceniile următoare. Este vorba despre mesajele împotriva proliferării armelor nucleare, cele pentru eliberarea femeilor, cele ecologiste, laolaltă cu generalizarea drepturilor civile inclusiv pentru minoritățile sexuale.

je participe
tu participes
il participe
nous participons
vous participez
ils profitent

ATELIER POPULAIRE
14, rue de la Harpe
75005 Paris

Yippie/Flower Power

Din protestele anti-Vietnam a luat ființă, la sfârșitul lui 1967, un grup cu o influență enormă asupra lumii de după 1968. Mișcarea Yippie (Youth International Party) a fost descrisă ca o coaliție de hippioți psihedelici și activiști politici. Poza drept partid politic și avea un discurs buf, cu influențe dadaiste. Inițiatorii grupului credeau că mișcarea pentru pace nu reușete să devină una de masă pentru că este plicticoasă. Răspunsul Yippie a fost un discurs politic batjocoritor, bazat pe farsă și parodie. Fondatorii grupării proveneau din teatrul social („teatru de gherilă”, cum se numea în epocă, bazat pe improvizații și performance-uri în cheie parodică), motiv pentru care au fost numiți „Gruncho Marxști”. Simbolul grupării era o frunză de marijuana suprapusă peste o stea roșie în cinci colțuri. Au fost etichetați drept comuniști și anchetați de Comitetul pentru activități anti-americane. Multe dintre ideile promovate de ei mai în glumă, mai în serios se regăsesc astăzi în mainstream-ul gândirii politice: înființarea de grupuri de suport, revenirea la alimentele bio, înființarea de publicații fără autorizare din partea statului, clinici gratuite, școli gratuite, înființarea de sindicate artistice, necesitatea măsurilor ecologiste. Alte concepte sunt aplicate doar local, rămânând atribute ale contraculturii contemporane: cooperative agricole și magazine conduse de consumatori (ca activități non-profit), magazine pentru schimbul de produse între consumatori, magazine second-hand gratuite – din timp în timp, predominant din Olanda, Grecia și Anglia vin știri despre asemenea inițiative. În schimb, alte solicitări au fost categoric respinse de societate și sunt incriminate: pirateria de produse artistice, ocuparea gratuită a clădirilor nelocuite.

Yippie a inovat și în ceea ce privește formele de protest. Pe lângă plancarte cu mesaje creative, badgeuri și insigne de protest, Yippie a lansat conceptul de a oferi flori trupelor de represiune care se pregăteau să intervină contra manifestațiilor. O imagine din timpul marșului din 1967 împotriva Pentagonului, realizată de Bernie Boston, cu un tânăr care pune flori în țevile armelor îndreptate contra sa, a impus la scară mondială expresia „Flower Power/Puterea florilor”, ca etichetă generică pentru mișcările civice din 1968, pentru spiritul hippie și, uneori, pentru deceniul New Age. ■

[6] teme în dezbatere

În Est, Primăvara de la Praga nu a întâmpinat nicio rezistență până în luna august. În martie au izbucnit mișcări de stradă și în Polonia, după ce partidul comunist interzisese o piesă a poetului național Adam Mickiewicz ca fiind rusofobă și a început represalii contra unor scriitori care își manifestaseră nemulțumirea. Deși primul val de manifestații fusese atacat dur de miliție și de grupe de muncitori aduși pentru a legitima presiunea, protestele au continuat în lunile următoare și s-au extins în multe orașe din provincie. În final, au fost arestate câteva mii de participanți, predominant studenți și intelectuali. Alte câteva mii de participanți au emigrat la scurt timp pentru a evita represaliile.

În Iugoslavia, revolta studenților a început în iunie. După o grevă de șapte zile în Belgrad, poliția a intervenit contra lor și a interzis orice formă de protest. Totuși, întrucât greve similare se pregăteau și la Zagreb și în alte orașe, Tito a

intervenit în favoarea tinerilor, care au obținut astfel dreptul de a scoate publicația „Studentul”. În anii care au urmat, principalele personaje ale protestului au fost arestate și condamnate pentru activități anticomuniste.

Tot în primele luni ale anului, au izbucnit mișcări ample în Brazilia (unde 100.000 de oameni au protestat împotriva dictaturii militare după ce un student a fost ucis printr-un act brutal al poliției), în Japonia, în Algeria, în Senegal. În Germania de Vest, protestatarii au cerut recunoașterea statului est-german, dar și îndepărtarea din administrație a tuturor celor care aveau un trecut nazist. În aceeași perioadă, tot în Germania, a avut loc primul atentat terorist al grupării de extrema stângă Baader-Meinhof, urmat de o tentativă de asasinat politic efectuată de un extremist de dreapta. În Italia, în aceeași perioadă a avut loc o grevă generală, dar și manifestații ale studenților. Aceștia din urmă, după ce fuseseră dispersați în repetate rânduri de

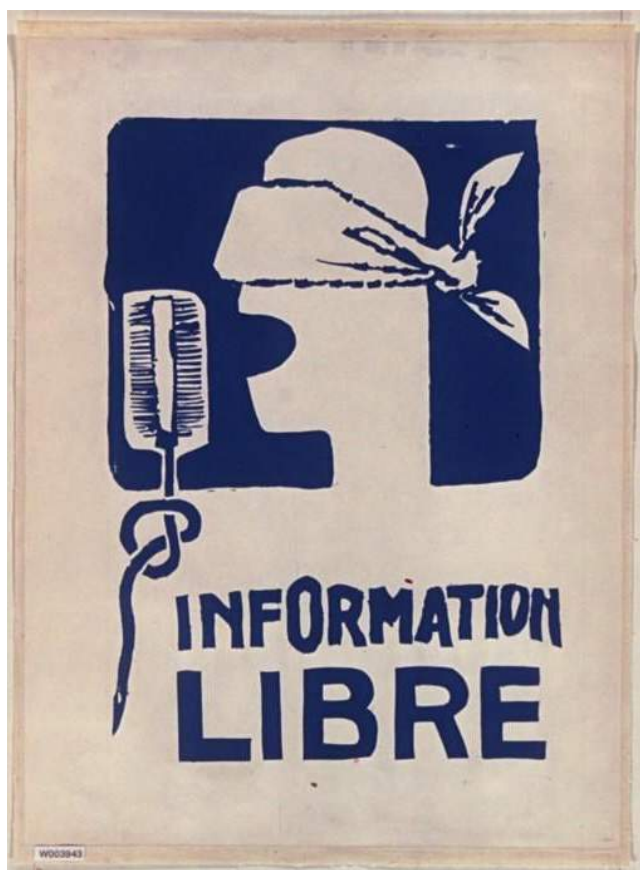
poliție, au reușit să înfrângă un efectiv important al acesteia și să ocupe două facultăți ale Universității din Roma: studenții de stânga, Literele, iar cei de dreapta, Dreptul. Ulterior, comuniștii și neofasciștii au conlucrat pentru a respinge alte asalturi ale forțelor de ordine. În Mexic, intervenția poliției împotriva demonstrațiilor studențești s-a soldat cu un masacru: peste 200 de morți. În Spania, manifestațiile studențești au fost îndreptate contra lui Franco, în sprijinul sindicatelor muncitorești și cerând de urgență o reformă a educației.

Cele mai ample mișcări au fost cele din Franța. Tulburările au început din luna martie, când un grup de studenți au ocupat clădiri ale Universității Paris X Nanterre. Încercând să rezolve situația prin metode polițieniști, administrația De Gaulle-Pompidou i-a împins pe studenți în stradă, unde li s-au alăturat alte câteva mii, într-o mișcare ce a acumulat treptat forță și a culminat pe 13 mai cu un gigantic marș în Paris la care au participat aproape un milion de protestatari. Sindicatele se alăturaseră studenților și au declarat greva generală. Manifestații au avut loc nu doar la Paris, ci și în multe alte orașe. Confruntările au

Sloganuri, Mai 68 (Franța)

- „Este interzis să interzici!”
- „Dorințele voastre sunt realități”.
- „Frumusețea e în stradă”.
- „Schimbă-ți lumea, schimbă-ți viața”.
- „Imaginația la putere”.
- „Nu vom revendica nimic, nu vom cere nimic. Vom lua, vom ocupa”.
- „Staliniști, fiii voștri sunt cu noi”.
- „Lacrimile filistinilor sunt nectar pentru zei”.
- „Creați comitete de vise”.
- „Insolența este noua armă revoluționară”.
- „Voința generală contra voinței generalului”.
- „Arta e moartă. Godard nu mai poate face nimic”.
- „Nu consumați Marx!”
- „Viața e în altă parte”.
- „Scrieți peste tot!”
- „În această seară refacem lumea”.
- „Și dacă ardem Sorbona?”
- „O gândire care stagnează este o gândire care face puroi”.
- „Violați-vă Alma Mater”.
- „Cum să gândești liber la umbra unei capele?”
- „Baricadele închid strada, dar deschid viața”.
- „Sunt în pavaj”.
- „Pereții vorbesc” (trimitere la numeroasele afișe și graffiti).
- „Fiecare e liber să fie liber”.
- „A exagera înseamnă a începe să trăiești”.
- „Să fim realiști: să cerem imposibilul”.
- „Consumați mai mult, trăiți mai puțin.”
- „Make love, not war!” („Faceți dragoste, nu război” – slogan care a circulat în engleză). ■

continuat până pe 14 iulie când, de Ziua Franței, au fost înregistrate mari violențe în Cartierul Latin. Pe 29 mai, De Gaulle dizolvase Parlamentul, provocând alegeri generale la doar un an după runda precedentă. Alegerile au fost câștigate de o alianță gaullistă, dar generalul De Gaulle a trebuit să părăsească președinția în 1969. Chiar dacă

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France

dreapta s-a menținut la putere, în anii următori au fost puse în practică mai multe revendicări ale protestatarilor: majorat la 18 ani (față de 21), legalizarea avorturilor, desființarea cenzurii. Imediat după proteste, o serie de măsuri au limitat drastic violența polițienească și au stabilit standarde reale pentru manifestările publice non-violente desfășurate în cadre constituționale. Mult mai târziu, în 1981, Mitterand a câștigat alegerile cu un program inspirat din „Mai 68”.

Parte dintre manifestanții din Franța afișaseră slogane și mesaje maoiste. În China, Revoluția Culturală fusese declanșată în 1966 pentru ca Mao să recapete puterea în partid, iar veștile despre aceasta erau doar cele difuzate prin canale oficiale, cosmetizate după nevoile PCC. În esență, era tot o mișcare radicală a tinerilor împotriva establishmentului comunist, dar și a culturii tradiționale chineze, a tuturor obiceiurilor și ideilor „vehi”. În cursul Revoluției Culturale au fost maltratate milioane de persoane (în atacuri

68-ul lui Nicolae Ceaușescu

Pe 16 august, cu doar câteva zile înaintea invaziei sovietice, România semnase un acord strategic cu Cehoslovacia (Tratat de prietenie, colaborare și asistență mutuală): „Idea inviolabilității frontierelor statelor europene stabilite după cel de-al Doilea Război Mondial este considerată ca una din premisele securității și păcii în Europa, [...]. În tratat se prevede obligația părților de a-și acorda ajutorul necesar, inclusiv militar, în cazul unui atac armat din partea unui stat sau unui grup de state, în baza dreptului inalienabil la autoapărare individuală sau colectivă prevăzut de articolul 51 din Carta O.N.U.” (cf. Legii 63/1968 pentru ratificarea tratatului).

Pe 21 august, la o zi după ocuparea Cehoslovaciei, comuniștii din România au organizat un miting la care Nicolae Ceaușescu a ținut un discurs dur împotriva Moscovei: „Invadarea Cehoslovaciei de către trupele Pactului de la Varșovia constituie o mare greșeală și o amenințare pentru pacea în Europa, pentru soarta socialismului în lume și este o zi a rușinii pentru mișcarea internațională. Nu există nici o justificare și nu există nici un motiv care să facă admisibilă, fie și numai pentru o clipă, ideea unei intervenții în treburile interne ale unui stat socialist frățesc”. Semnificația gestului comuniștilor români a fost interpretată în numeroși regiștri, de la entuziasm la mefiență. Deși nu susținuse programul lui Dubcek și nici nu lua în calcul să adopte unul similar, Ceaușescu dorea slăbirea controlului Moscovei în politica internă a statelor din blocul comunist, ceea ce pentru el însemna o mai mare putere de acțiune, fără să se teamă permanent de reacția URSS și fără să mai fie nevoit să schimbe permanent linia oficială după cea a statului sovietic. În jurul său se contura o grupare care avea să ducă la național-comunismul din anii 1980, iar cei mai în vârstă aveau legături personale cu unii dintre liderii Primăverii, alături de care luptaseră în Spania (este explicația pe care Ceaușescu a dat-o ambasadorului

sovietic). Însă existau și principii de realpolitik care forțau mișcarea centrifugă a României. Pactul economic al Lagărului comunist, CAEN, care stabilea direcțiile majore de dezvoltare pentru fiecare stat participant, rezervase României un rol predominant agricol, iar Bucureștiul nu avea capacitatea de a impune o strategie diferită. În schimb, industrializarea nu era un simplu vis al comuniștilor români, ci o necesitate concretă: concentrarea terenurilor agricole în cooperative și întreprinderi de stat permitea mecanizarea și creșterea eficienței. Rezultatul direct era că disponibiliza o forță de muncă de câteva milioane de persoane, care nu mai era necesară în acest sector economic și care nu putea fi absorbită decât în industrie. Liderii sovietici, prin cele două mișcări divergente – colectivizare și slaba industrializare – planificaseră, probabil din superficialitate, o catastrofă socială în România. Pentru a-și dezvolta propriile capacități industriale, Bucureștiul avea nevoie de capital, tehnologie și piețe de desfacere. Întrucât acestea nu puteau fi găsite în CAER, comuniștii români au fost siliți să se reorienteze spre Vest, o mișcare ce nu era în conformitate cu atitudinea lor provincială, pornirile totalitariste și aptitudinile de a negocia pe o piață liberă.

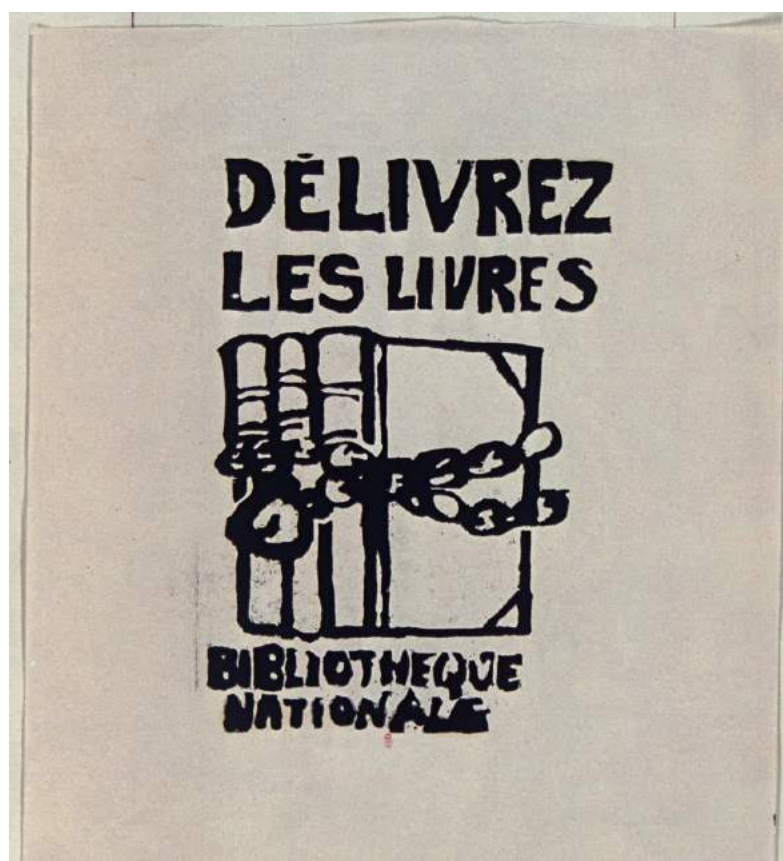
În mai 1968, chiar în timpul protestelor din Paris, Charles de Gaulle făcuse o vizită în România. Franța ieșise în 1966 din NATO și curta țări precum Polonia și România pentru a realiza o alternativă la cele două blocuri militare. Răspunsul ambelor țări a fost unul negativ, de atașament față de URSS. Cu toate acestea, poziția României în cazul invadării Cehoslovaciei a dus la conturarea unor acorduri comerciale cu Franța, ulterior și cu țări NATO. De asemenea, tot în mai 1968, România își depunea candidatura de membru la Fondul Monetar Internațional. Diplomația română a profitat de tulburările internaționale pentru a face un schimb important în politica externă, de fapt pentru a inventa o politică externă, întrucât, din 1944, aceasta fusese în întregime subordonată față de URSS. ■

directe, arestări sau deportări în lagăre) și au fost distruse numeroase clădiri de patrimoniu, biblioteci, temple, muzee etc. Puterea a fost exercitată prin intermediul Gărzilor Roșii, o organizație paramilitară studentească, față de care armata chineză a fost subordonată în perioada 1966-1968.

În Europa, Primăvara de la Praga a luat sfârșit în luna august când trupe ale Pactului de la Varșovia, predominant sovietice, au intrat în Cehoslovacia și au restabilit linia dură a comunismului. România nu a participat la această acțiune militară și a condamnat-o în termeni neobișnuiți de duri.

La semicentenanul lui 1968, revendicările generației care protesta atunci s-au realizat în mare măsură, chiar dacă, în unele cazuri și în unele țări, procesul a durat mai mult de 20 de ani. În alte state, deși ele au fost validate juridic, încă întârzie acceptarea lor la nivel social.

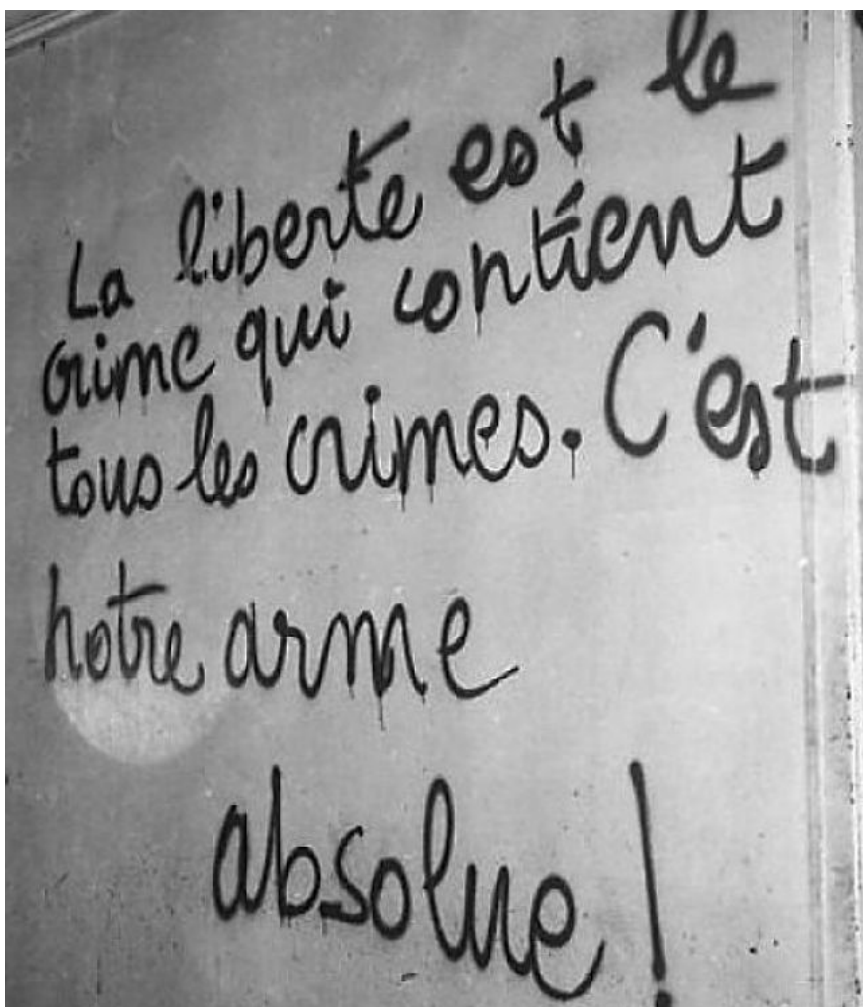
Susținând libertatea de expresie, libertatea sexuală și egalitatea de șanse, generația 1968 a produs schimbări reale în modul de viață și de organizare socială, pe care ambele războaie mondiale le rataseră, acestea dovedindu-se inutile la nivel cultural și social. Prin evoluția sa

68-ul pentru România

Dacă discursul lui Ceaușescu din 21 august a fost primit cu entuziasm de populație, care vedea în distanțarea de Moscova, în acest context al revoltelor internaționale, un semn de deschidere și de înnoire, prea puțin din spiritul anului 1968 s-a transpus în politica internă. În privința avortului, România adoptase cu doi ani în urmă un decret de interdicere, cu termeni foarte duri, asta în condițiile în care Moscova se mișca în sens contrar, liberalizându-l. Prevederile decretului din 1966 au rămas neschimbate. Contracepția era și ea descurajată. Drepturile femeilor și ale minorităților (mai puțin ale minorităților sexuale) erau statutate, dar nu și un dispozitiv coerent pentru reducerea decalajelor. În educație, doar manualele au fost schimbate, în timp, pentru a reflecta tendința

național-comunismului. Cenzura s-a menținut în aceeași formă: Direcția Generală a Presei și Tipăriturilor, în subordinea directă a guvernului. Ca o concesie, între 1968 și 1971 s-a scos una din cele două vize necesare („bun de difuzare”), rămânând de obținut de la DGPT doar „bun de tipar”. Însă criteriile de acordare a acestuia au rămas neschimbate: subordonarea completă față de punctele de vedere oficiale. Alte semne de aparentă liberalizare au fost date prin înființarea de publicații studentești (1968 „Echinox”, la Cluj, și 1971 „Opinia studentească”, la Iași) și reorganizarea unora dintre publicațiile existente. Apropiat de spiritul 68-ului european, filmul lui Lucian Pintilie, „Reconstituirea”, turnat în acel an, a fost lăsat pe ecrane numai cât să își scoată costurile de producție. Retragera lui din cinematografe a fost hotărâtă printr-o dezbatere la care au luat parte toți liderii comuniști ai momentului. ■

Material ilustrat cu imagini reprezentative pentru Mai 68 (Franța): graffiti stradal, afișe realizate de Atelierul Popular [al fostei Școli de Arte Frumoase] și alte tipografii, plancarte și coperti de publicații.

lentă și nu întotdeauna coerentă, establishment-ul cultural și politic stabilit după 1848 se depărtase constant de necesitățile publice, de posibilitățile și oportunitățile contemporaneității. Atitudinea conservatoare devenise o piedică a dezvoltării sociale și a adaptării umane la noile condiții de mediu. Cu inerente excese și elemente exotice, cu unele expresii pur-anarhiste, cu stângismul implicit în Vest și „imperialismul” necesar în Europa de Est, mișcările tinerilor au fost unele de refondare culturală și politică în perioada postmodernă, în condițiile în care așezământul cultural și politic era captiv în cutume, idei și tehnici pe care le cultiva a-critic, doar în virtutea tradiției și a obișnuințelor. În ansamblul lor, dincolo de particularitățile date de

specificul fiecărui stat, contraculturile, așa cum au fost ele denumite în Vest, sau revoluția culturală, așa cum s-a numit în Orientul Extrem, au atras atenția asupra unui nou tip de fractură socială, cea generațională, precum și asupra faptului că, în ansamblul societal, cultura (formele sale) are rolul primordial, ea fiind cea pe care se fondează atât capitalul, cât și așezămintele politice și culturale. Pe de altă parte, ritmul lent de evoluție socială și politică, captivitățile conceptuale la nivel public, faza deflaționistă în care a intrat demografia, suprapuse peste evoluția și diversificarea rapidă la nivel științific, tehnologic și „înalt-cultural”, duce la acumularea de noi disparități, evidente în creșterea tensiunilor din societatea actuală. ■

Referințe:

Elaine Carey, „Protest in Streets. 1968 Across the Globe”, Hackett Publishing, Indianapolis/Cambridge, 2016
<https://www.youtube.com/watch?v=rzarFXBP0G8> (Gregory Claeys, conferința „Liberation» and the Utopias of 1968”)
„Music and protest in 1968”, edited by Kim Kutschke and Barley Norton, Cambridge, 2013
Jonas Grumby, „The 60s Revolution” (1968; film)
Michael Seidman, „The Imaginary Revolution. Parisian Students and Workers in 1968”, Berghahn Books, New York/Oxford, 2004
https://fr.wikipedia.org/wiki/Mai_68

Lucas Stella, „Graffiti de mai 68 / Les inventeurs d'incroyances”, în „Inventin”, 16 septembrie 2015
<http://www.timboucher.com/journal/2006/06/03/the-yippie-revolution/>, consultat în Wayback Machine
https://en.wikipedia.org/wiki/Youth_International_Party
<https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/vizita-generalului-de-gaulle-la-bucuresti>
https://adevarul.ro/news/societate/august-1968-romania-refuza-participe-invazia-cehoslovaciei-1_50adab4f7c42d5a66398f3dd/index.html
https://youtu.be/MpL8U-A_-IE (Discursul lui Nicolae Ceușescu despre intervenția în Cehoslovacia a trupelor Tratatului de la Varșovia)

Legea nr. 63/1968 privind ratificarea Tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală dintre Republica Socialistă România și Republica Socialistă Cehoslovacă, semnat la Praga la 16 august 1968 (cf. www.lege5.ro)
https://adevarul.ro/cultura/istorie/scandalul-filmului-reconstituirea-criticile-ceausescu-ion-iliescu-1_50fef62151543977a991224b/index.html
<https://www.historia.ro/sectiune/timp-liber/articol/institutia-cenzurii-comuniste-in-romania>
<https://www.lapunkt.ro/2016/05/interviu-emilia-sercan-cum-era-cenzura-in-presa-comunista/>
Liana Corobca, „Instituția cenzurii comuniste în România, 1949-1977”, vol. 1, Editura Ratio et Revelatio, Oradea, 2014

Văd probleme, imaginează soluții, elaborează proiecte, caută finanțări, construiesc echipe, gestionează bugete. Când toate s-au terminat cu bine, încep munca. Ei sunt independenții.

Slon, Prahova, România. Rezidență internațională de creație artistică

Un proiect desfășurat de Fundația Culturală META

De-a lungul a 40 ani de comunism, în România, fiecare localitate fusese dotată cu un centru cultural, cunoscut drept „cămin cultural” în mediul rural și „casă de cultură” în mediul urban. Ele materializau visul utopic de a crea un centru comunitar în care fiecare cetățean să fie implicat în producția colectivă de cultură. Scurt-metrajul „Un Cămin Cultural” investighează atât istoria, cât și folosirea actuală a Căminului Cultural din Slon prin experiențele personale ale locuitorilor. Realizată de Irina Botea și Jon Dean, producția își propune, totodată, să răspundă la întrebarea „cum ne putem imagina astfel de locații în viitor?”.

„Un Cămin Cultural” este doar unul dintre filmele realizate în cadrul rezidențelor de creație organizate la Slon (un sat din Județul Prahova) de Fundația Culturală Meta. Sunt rezidențe cu

caracter internațional, sunt destinate tinerilor artiști și în cadrul lor se produc atât filme documentare, cât și filme de ficțiune.

Programul „Rezidență internațională de creație audiovizuală” a fost inițiat de Fundația Culturală META și Meta Cinema în anul 2015 și își propune să reunească cineaști străini și români timp de 10 zile în satul Slon, județul Prahova. La ediția de anul acesta creațiile audiovizuale au fost atât filme de ficțiune, cât și de documentar, realizate de cineaștii Pip Chodorov, Marguerite Lantz, Irina Botea și Jon Dean.

Design-ul programului include o prezentare a producțiilor în cadrul evenimentului „Le Meilleur de Slon” organizat împreună cu Institutul Francez, la Cinema Elvire Popesco.

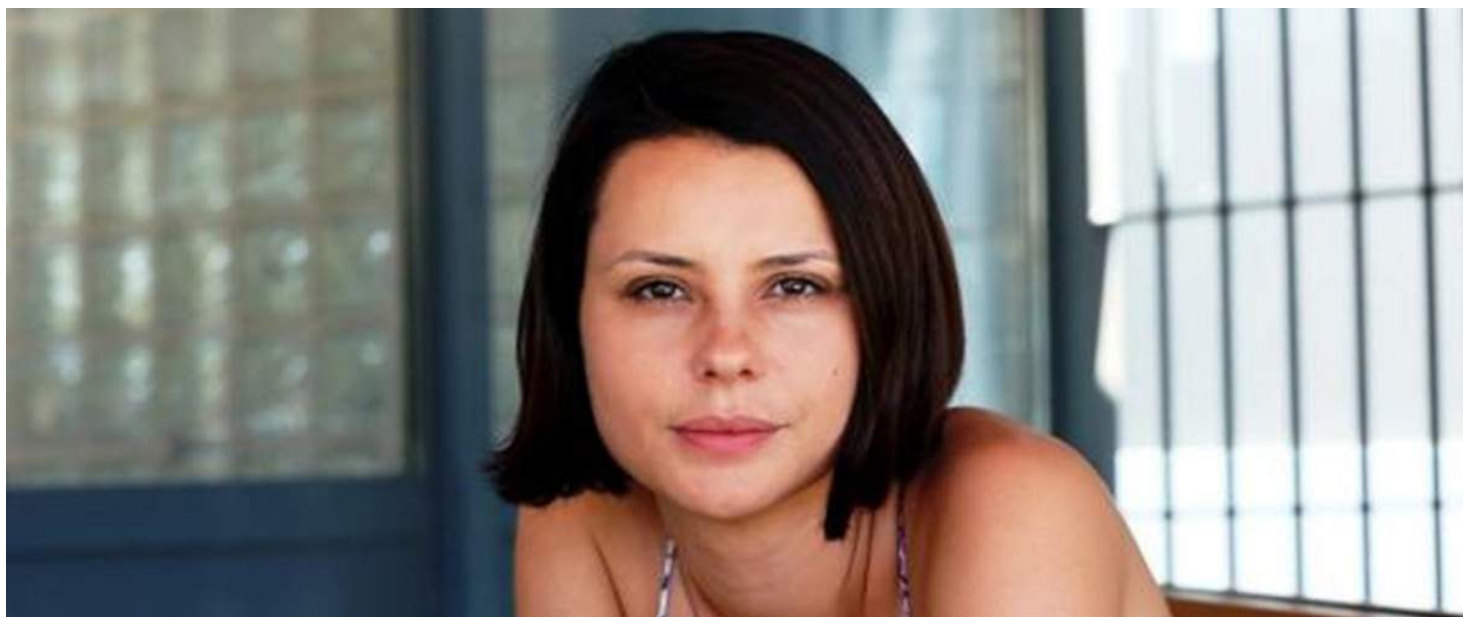

„Magic Carpets”, cel de-al doilea program organizat la Slon de echipa Fundației Culturale META, este o platformă dezvoltată de treisprezece parteneri europeni cu scopul de a fi realizate producții artistice – în cazul de față producții video – împreună cu artiști și comunități locale.

Context: „În ultimii aproape 20 de ani, cultura românească s-a răspândit la nivel internațional și prin intermediul producțiilor cinematografice românești, fie ele mai mult sau mai puțin experimentale. Astăzi, cinematografia românească, în mod deosebit datorită unor filme de autor premiate la cele mai importante festivaluri de gen din lume (Cannes, Berlin, Veneția și nu numai), a devenit foarte cunoscută și devine tot mai importantă în contextul cinematografic internațional. În același timp, România a devenit pe parcursul ultimilor ani un decor important de film utilizat frecvent de companiile de producție internaționale, cu precădere pentru filmele americane sau pentru publicitate. Prin intermediul proiectului „Rezidență internațională de creație audiovizuală, Slon, România (ediția a IV-a, 2018)”, Fundația Culturală META își propune exploatarea unui sector încă neexplorat în România, crearea unui spațiu de întâlnire pentru regizori-autori/ artiști experimentali internaționali și facilitarea

contactului cu spațiul românesc și specificitățile acestuia în vederea stabilirii unui contact direct cu complexitatea realității românești. De la scurtmetraj de ficțiune și experimental la documentar de creație și performance, filmele reflectă diferențele artistice individuale, precum și unitatea de decor. Un decor unic, stiluri și povești foarte diferite de la an la an.” Invitând 4 regizori/ artiști experimentali pe an, pentru o perioadă fixă de 10 zile, într-un spațiu complex prin intermediul căruia aceștia pot avea acces și la valorile culturale românești într-un sens interdisciplinar și la un schimb cultural la nivel local, rezidența oferă un cadru propice filmării de scurt-metraje și încurajează dialogul dintre regizorii/artiștii internaționali și locali. Scopul este de a produce în cadrul acestei rezidențe filme de ficțiune, de autor, de scurt-metraj, de calitate, cu o valoare artistică implicită, și în același timp de a modifica perspectivele și prejudecățile și de a înlătura parțial clișeele prin obiectivul cărora imaginea României este considerată la nivel internațional.” (Fundația Culturală Meta)

„Rezidență internațională de creație audiovizuală” și „Magic Carpets” sunt proiecte culturale pentru care s-a obținut co-finanțare din partea programului Europa Creativă 2014-2020 – Cultura, din partea Consiliului Național al Cinematografiei și a Administrației Fondului Cultural Național.

Interviu cu regizoarea Gianina Cărbunariu

„Cred că spectatorul trebuie provocat, în primul rând, să gândească.”

Cristina Rusiecki: Să începem cu o întrebare simplă: ce este teatrul pentru tine, Gianina Cărbunariu?

Gianina Cărbunariu: Pentru mine, teatrul înseamnă foarte multe lucruri. Cel mai important, teatrul reprezintă un spațiu al libertății de expresie care trebuie apărat cu orice preț. Un spațiu al libertății în care orice perspectivă este încurajată cât timp nu violentează alte perspective. Mă refer și la mediul artistic, și la întâlnirea cu spectatorul.

Cristina Rusiecki: Adică spectatorul nu trebuie violentat?

Gianina Cărbunariu: Mă refeream la discuțiile cu publicul sau la evenimentele care se creează în

jurul unor spectacole unde, ca participanți, toți ar trebui să ne simțim în siguranță. Mi se pare că în ultimul timp există peste tot, nu doar în România, o polarizare a discuțiilor. Deseori cei care își apără perspectiva ajung să-i violenteze pe ceilalți. Dincolo de asta, cred că spectatorul trebuie provocat, în primul rând, să gândească.

Cristina Rusiecki: Cum îți explici această polarizare? Care sunt cauzele ei?

Gianina Cărbunariu: Unele sunt sociale, unele țin de media care are un rol important în a-i face pe oameni să-și scoată săbiile. Nici nu mai avem timp să gândim, nu ne mai dăm acest răgaz. Ne lipim de o idee și mergem cu ea până la capăt. Nu mai gândim și nu mai dialogăm. Mediul online mi se

„Antoniu și Beatrix”

pare din ce în ce mai nociv. Pe FB, Instagram etc., care presupun și un alt tip de dialog, uneori apar neînțelegeri din te miri ce. Mi se pare un spațiu din ce în ce mai puțin frecventabil.

Cristina Rusiecki: La sfârșitul spectacolului tău, la discuții, spuneai că un actor care a luat unul dintre interviuri a încercat, ca orice actor, să copieze și să reproducă gesturile interviuatului, dar tu i-ai curățat toate podoabele acestea. De ce?

Gianina Cărbunariu: Actorii cu care am lucrat sunt profesioniști, mulți cu experiență în teatrele

din Italia, dar nu au lucrat mult cu metoda de documentare, în proiecte care încep cu interviuri sau cu relocarea într-un spațiu. A fost nevoie să ne împrietenim, să găsim un limbaj comun prin improvizații care au luat ceva timp. Apoi am lucrat interviurile. Anumite persoane le-au atras atenția printr-un anume fel de a fi. Când faci selecția dintr-un material de o sută de interviuri, de sute de pagini, e important să reții temele relevante pentru un număr mai mare de oameni. Nu m-a interesat să aduc pe scenă faptul că un personaj era bâlbâit. Mi se pare că ar fi pus un filtru peste temele foarte serioase pe care acea persoană le

„O lecție de bune maniere”

aducea în discuție. Mi-am început spectacolele printr-o documentare foarte serioasă: cercetarea arhivelor, interviuri. Mă interesează diferite forme de teatru documentar, de exemplu teatru verbatim. Nu am făcut teatru documentar în adevăratul sens al cuvântului, acela de a aduce experți pe scenă sau de a aduce o felie de realitate, cum am întâlnit-o în momentul documentării, pentru că am mari dubii în ceea ce privește acuratețea acestui proces. Am văzut spectacole documentare senzaționale, dar cred că în momentul în care un actor apare pe scenă și își spune numele real a devenit dintr-odată personaj. M-a interesat să iau din realitate anumite lucruri, dar să le dau o perspectivă pe care să mi-o asum.

Cristina Rusiecki: Nu consideri că scuturarea acestor podoabe și a ludicului îngreunează receptarea? De multe ori, publicul este captat de o jucărie teatrală și de abia după aceea începe să proceseze. Mi se pare că teatrul documentar pe care l-am văzut în timpul festivalului, eliminând toate aceste bogății teatrale, devine cumva prea auster.

Gianina Cărbunariu: E posibil. Depinde de viziunea fiecărui creator. Teatrul documentar are foarte multe forme. Unii artiști păstrează un limbaj savuros, alții, cum sunt eu, își aleg tema din

realitate și o transformă în ficțiune. Textul pe care l-am creat pentru acest spectacol este ficțiune. Toate situațiile se topesc în ea. Nu mă deranjează faptul că e auster. Este o chestiune de alegere. Unora le place un tip de teatru care nu e încărcat de decoruri și în care lucrurile sunt esențializate.

Cristina Rusiecki: Nu la decor mă refeream, ci la actorie.

Gianina Cărbunariu: Nu a fost ușor să dau jos podoabele. Văd teatrul în care fiecare trebuie să vină cu viziunea lui. Poate că la altcineva jucările acelea funcționează foarte bine. Actorul din scena respectivă povestește despre un emigrant. Mi se pare lipsit de respect să-l aduci în scenă doar prin limbaj pentru că riscul este să faci o parodie sau un personaj exotic. I-am spus actorului că tema sa este să redea ceea ce a vrut omul intervievat de el să exprime, nu felul în care s-a împotmolit în niște cuvinte, pentru că nu știe bine italiana. Avea o istorie incredibilă. Venise pe o barcă pe Mediterană. În timpul călătoriei au murit șase oameni lângă el. Vorbea și în italiană, și în franceză. Pe toți ne-a impresionat dorința lui de a supraviețui cu orice preț și de a construi ceva. Un om cu o traumă evidentă, într-un moment foarte vulnerabil, își spune: „Sunt o forță a naturii. Trebuie să supraviețuiesc”. Mi s-a părut

„Miracolul de la Cluj”

„Grounded”

important ca acest mesaj să ajungă pe scenă, nu faptul că nu a învățat bine italiană. Uneori, limita între autenticitate și ridicol este destul de fină. Am observat în spectacole Verbatim mai puțin reușite că există riscul ca o problemă nu foarte bine exprimată să stârnească râsul, nu ceea ce își dorește artistul. Visul lui era unul simplu: să nu mai muncească noaptea cincisprezece ore pe câmp, ci să facă ce și-a dorit mereu: să vândă mașini. În timpul repetițiilor, actorul m-a tot întrebat dacă nu ar trebui să facă ceva anume, dar am considerat că interpretarea trebuie să fie cât mai simplă și mai curată. I-am spus că un actor care nu se mișcă, dar reușește să capteze publicul este o forță a naturii. E foarte delicat când faci ficțiune pornind de la interviuri. Pentru mine riscul estetic este foarte important. Îl și practic. Așa se explică și lipsa unui scenariu când mă apuc de lucru. Este un risc, mai ales în teatrele de stat unde se obișnuiește să începi cu lectura textului. E interesant când te întâlnești cu actorii și le spui „Nu am nici un text, dar am ideea aceasta. O să ne întâlnim cu niște oameni și o să facem niște interviuri”. Sau, pur și simplu, le pui pe masă un dosar de la Securitate și le spui „o să pornim de la el și vedem încotro mergem”. Deci și practic riscul, nu doar îl propovăduiesc.

Cristina Rusiecki: De ce tema ediției de anul acesta se numește „Arhivele insecurității”? Sună nemaipomenit.

Gianina Cărbunariu: Toată lumea, din America până în Europa, se află într-un moment destul de vulnerabil. Trăim niște vremuri ca pe nisipuri mișcătoare. Suntem într-un moment de insecuritate. Înainte existau instituții ale statului represiv care vegheau să afle unde ești, cu cine ești, cu cine vorbești. Acum livrăm singuri informațiile acestea. Schimbarea aceasta este amuzantă. Sunt schimbări dramatice și pe piața muncii pe care am încercat să le redau și în spectacolul meu, dar care se regăsesc în multe alte spectacole. De la an la an, nu știm ce se întâmplă cu noi, nu știm dacă vom mai primi vreo pensie, dacă vom mai beneficia de sănătate. Nu știm dacă copiii noștri vor mai avea asigurată educația gratuită. Toate acestea se pierd într-un haos total. Dar sunt lucruri cruciale. De ele depinde cum vom trăi în continuare. Mi se pare că suntem într-un moment de derută.

Cristina Rusiecki: Care au fost direcțiile „insecurității” pe care le-ai urmărit în ediția aceasta?

„Amintiri”

Gianina Cărbunariu: Au fost spectacole care au atins teme foarte actuale, ca „Boyz and girlz”, un spectacol care, pe lângă că estetic este foarte bine, pune o problemă acută, aceea a bullying-ului din școli. Și în Teatrul Tineretului, în iunie, am avut o premieră, Feminin, care problematizează aceeași temă. Aici, publicul tânăr a reacționat foarte bine. Înseamnă că oamenii recunosc problema. Un spectacol care își asumă problematizarea unei asemenea teme, trebuie să fie la același nivel și din punct de vedere estetic. O altă direcție a fost cea a trecutului recent, reprezentată prin spectacole ca Miracolul de la Cluj. Mi s-a părut interesantă și partea de documentare, dar și faptul că cei care au lucrat la spectacol erau foarte tineri. Vorbim de niște oameni pe care îi interesează o temă de interes pentru părinții lor. Revizitând acel moment, ne dăm seama cât de actuală este posibilitatea de a păcăli și de a manipula oamenii. Mă distrează când îi aud pe unii spunând că nu se mai poate manipula ca în anii 90, pentru că acum avem telefoane, avem Internet. Dimpotrivă, acum e și mai ușor. Apropo de estetici diferite, un alt spectacol legat de trecutul recent este Înaintea erei noastre. Două propuneri complet diferite din punct de vedere estetic. Publicul are ocazia să vadă că teatrul documentar poate să însemne extrem de multe lucruri, inclusiv o ficțiune spumoasă”.

Aceasta înseamnă că poți să ai în secțiunea „Tineri creatori” spectacole care se adresează unui public adult și viceversa. Am încercat să atrag un public cât mai divers, bineînțeles, și public adult. Aceștia îi sunt adresate niște provocări, ca spectacolul O lecție de bune maniere cu Maia Morgenstern, unde se discută o problemă adresată tuturor generațiilor (cred, însă, că publicul adult o înțelege mai ușor) sau Tartuffe, unde se discută ipocrizia socială și religioasă. Publicul adult, obișnuit cu reinterpretările clasice, a fost foarte atras de acest tip de spectacol. Pentru că este singurul teatru din oraș, am încercat să echilibrez oferta. Ceea ce m-a interesat în selecția la „Tineri creatori”, pe mine și pe toată echipa, a fost, ca și anul trecut, conectarea la teme din realitate. Uitându-mă acum pe caietele-program ale festivalului din primii ani, văd că aceasta era o preocupare veche: tineri creatori care au ceva de spus despre lumea lor.

Cristina Rusiecki: Așadar, tema ediției se referă la momentul actual.

Gianina Cărbunariu: Nu numai. Din fericire, Arhiva Teatrului Tineretului a păstrat multe urme ale celor care au lucrat aici, ceea ce m-a bucurat, pentru că știm cu toții cum stăm cu arhivele în țară. M-a emoționat să descopăr caietele-program

„Scufița Roșie”
Fotografii de Marius Șumlea

În care creatorii își expuneau conceptele. O să facem un proiect ca să primim finanțare pentru digitalizarea arhivei. Aș vrea să fie accesibilă tuturor spectatorilor, dar, mai ales, profesioniștilor de teatru. Fiind o ediție aniversară a Festivalului, trebuie să te uiți înainte ca să știi încotro s-o apuci. După aceea, tema ediției se referă și la insecuritatea artistică. Aceasta este complet diferită de insecuritatea noastră socială. Mi se pare foarte important ca artistul să se pună tot timpul în condiție de nesiguranță pentru a descoperi cărări mai puțin bătute.

Cristina Rusiecki: Să definim puțin această nesiguranță artistică...

Gianina Cărbunariu: Să te arunci într-un proiect fără să-ți propui să fie un succes. Să te arunci în necunoscut. Când văd un spectacol, pe mine mă interesează să simt o propunere puternică, chiar dacă realizarea nu este pe măsura propunerii. Mi se pare mai interesant așa decât să văd un spectacol perfect, dar făcut după o rețetă care a mai funcționat. Teatrul Tineretului are reputația de a fi invitat, de-a lungul timpului, regizori care și-au asumat aceste riscuri. Uneori iese un spectacol de succes, alteori iese un eșec. Dar s-ar putea ca tocmai eșecul acela să dea niște roade incredibile mai târziu, poate nici măcar în artistul care a eșuat senzațional, ci în ceilalți care au văzut acea experiență sau au participat la ea indirect.

Cristina Rusiecki: Cum e primită oferta de spectacole pe care ai propus-o?

Gianina Cărbunariu: Noi trebuie să provocăm gândirea. Anul acesta avem și o secțiune internațională, timidă numeric. Sunt doar trei producții, una de Pommerat, un autor european foarte important, a doua e a Teatrului Național din Bologna, o coproducție cu Teatrul Tineretului din Piatra Neamț, cu susținera ICR Lisabona. Am încercat să reobișnuim publicul să vadă spectacole străine. Când am început să vindem biletele, mulți au spus „e străin, în altă limbă”. Până la urmă, au venit. E o chestiune de obișnuință să vezi un spectacol cu subtitrare. Spectacolul nu înseamnă doar text și cuvânt pe care îl înțelegi imediat. Publicul trebuie să înțeleagă că întâlnirile cu artiști din alte țări sunt benefice pentru toată lumea.

Cristina Rusiecki: Ai în vedere ca secțiunea străină să se extindă?

Ține numai de buget. Ce mi-am propus este să aduc mai puține spectacole, dar de calitate. Îmi doresc să aduc producții făcute de artiști care să rezoneze și cu specificul festivalului nostru, și care au o viziune critică asupra societății în care trăiesc. Pommerat este un autor reprezentativ atât pentru Franța, cât și pentru întreaga Europă. Mi s-a părut important ca el să fie prezent aici cu un spectacol care, în doisprezece ani, a ajuns la peste nouă sute de reprezentații.

Cristina Rusiecki: Ce s-a întâmplat în ultimul an de directorat?

Gianina Cărbunariu: Ce mi-am propus în planul de management.

Zapping

100 pentru 100 Centenar în emigrația românească

TEODOR STAN

Cum putem regândi azi o comunitate imaginară construită social și capabilă să capteze nevoile identitare a unor oameni răspândiți prin lume, așa cum este emigrația română? Cum putem cultiva solidaritatea în așa fel încât reprezentanții acesteia să se perceapă incluși și să se regasescă în exerciții identitare compatibile cu lumea prezentă?

Pe 17 octombrie 2018, la Ambasada României în Statele Unite a fost organizată Gala „100 pentru Centenar” pentru a celebra contribuția de excepție în cultură și știință a unor personalități de origine română.

Ministrul pentru Românii de Pretutindeni, Natalia-Elena Intotero, și Ambasadorul României la Washington, George Maior, au conferit distincții de onoare unora dintre cei mai importanți membri ai diasporei românești în Statele Unite: dr. Rodica Bărănescu, prof. Adrian Bejan, dr. Adrian Bot, prof. Theodor Damian, dr. Michael Horodniceanu, dr. Alexandru Mărmureanu, Alexandra Nechita, prof. Dan Nicolae, prof. dr. Eliot Sorel, dr. Marius Stan și prof. dr. Victor Velculescu.

Evenimentul face parte dintr-o inițiativă pentru onorarea, în an centenar, a 100 de emigranți români care, prin succesul profesional obținut, contribuie la promovarea imaginii țării peste hotare și se impun ca modele într-o comunitate răspândită pe un întreg continent. O comunitate segmentată generațional în valuri successive ale emigrării, cu reflexe și afilieri politice, profesionale și culturale foarte diverse, și care nu a reușit să își actualizeze un panteon complet al personalităților reprezentative.

Nevoile de apartenență, de autorealizare, recunoaștere, cât și cele estetice și spirituale, constituie esența piramidei nevoilor umane, așa cum au fost descrise de Abraham Maslow. Aceste nevoi devin uneori acute în procesul dezrădăcinării culturale și sociale. Remarcile laureaților galei de la Ambasada din Washington au trădat nevoia unui spațiu al memoriei, în care să poată avea loc reafirmarea identității culturale, recunoașterea lor și reconfigurarea apartenenței la comunitatea în care își regăsesc rădăcinile. Aceste platforme de regăsire a identității lingvistice și a afinităților culturale sunt necesare în marile capitale și în orașe unde există comunități importante de români.

La împlinirea unui secol de la Marea Unire, comunitățile emigrației au uneori forme de afirmare identitară mai apropiate de lumea secolului trecut, unul al enclavizării religioase și lingvistice în construcții etnice lipsite de interacțiunea cu alte culturi. Asemenea „platforme identitare”, bazate exclusiv pe congregații religioase, trebuie dezvoltate pentru a permite identificarea unui profil cultural specific, capabil să intre într-un dialog deschis cu alte culturi din țările adoptive ale diasporei.

Conceptul nostru identitar trebuie adaptat dinamicii vieții urbane, comunicării publice prin mass media, și trebuie însușit prin acte de diplomație publică. Benedict Anderson, în cartea sa despre „comunități imaginate” descrie socializarea istorică și rădăcinile nevoii apartenențe la o națiune.

Procesele istorice din perioada modernă, caracterizate de teritorializarea religiilor, declinul marilor monarhii, impactul presei în dezvoltarea literară a limbilor de stat și conceperea timpului prin prisma identității naționale, ne oferă un orizont istoric al propagării sentimentului apartenenței la națiune, iar acest sentiment rămâne un exercițiu imaginativ în perpetuă transformare. Din punct de vedere organizațional, avem dificultăți în articularea unor mecanisme funcționale, care să perpetueze public profilul românului bine integrat, cu succes profesional

și păstrător conștient al valorilor ce l-au format. Nu este vorba aici de o lipsă a afecțiunii față de țara și cultura de proveniență a acestor oameni, ci de lipsa unui cadru instituționalizat în care ei să devină mentori ai generațiilor următoare de români, formatori de opinii și repere morale în dezbateri publice cu impact asupra diasporei și a proceselor dificile de aculturalizare. Viața publică și culturală a țării rămâne auto-referențială, nu se adresează nevoilor a milioane de oameni ce își duc existența peste hotare. Istoria experienței emigrării trebuie abordată de instituțiile culturale ale statului și validată printr-un dialog public care să contureze profilul și dilemele majore ale diasporei.

Apropierea dintre administrația românească și cei din diaspora nu ar trebui să aibă loc doar cu ocazii speciale, cum este sărbătorirea Centenarului, ci trebuie integrate într-un efort susținut prin parteneriate cu instituții locale reprezentative diasporei. Aceste organizații pot crea piloni identitari și modele publice de profesionalism și „de excelență” pentru o populație uneori marginalizată, atât în țara de origine, cât și în comunitățile adoptive. Fără o instituționalizare apolitică a unor organizații care să devină „portavocea” diasporei, riscăm să pierdem contactul cu realitatea a milioane de români.

Este nevoie ca intelectualii diasporei să nu fie doar somități adulate postum sau închise în „turnurile de fildeș” ale Universităților americane, ci să aibă o prestață publică recunoscută, ca formatori de opinii, catalizatori în dezbateri publice, promotori ai spiritului românesc ca o resursă valoroasă pentru societatea adoptivă.

Totodată, ei sunt necesari și în spațiul public românesc, ca personalități credibile și capabile de a face cunoscute perspectivele diasporei, experiența și problematica ei. Mulți dintre acești intelectuali își au sorginea în primele generații de emigranți români care s-au confruntat cu dilema integrării sau a mimetismului față de cultura adoptivă.

Frecvent, cei din a doua generație realizează incongruența, având sentimentul „non-apartenenței” atât la țara adoptivă, cât și la cea de origine, pe care o și cunosc prea puțin. Din asemenea motive, cea de-a doua generație de emigranți întâmpină dilema selecției segmentare a identității culturale, un proces riscant, expus manipulării prin surse de informare îndoielnice.

Tineri marginalizați, fără modele pozitive, sunt deseori victimele retoricii identitare fundamentaliste, devenind cu ușurință protagoniștii unor scenarii de afirmare antisocială. Dimpotrivă, exercițiul unei narațiuni publice integrative (a unei identități pozitiv ancorată în contribuții atât în țara de origine, cât și în cea adoptivă) se constituie ca un exercițiu ce poate oferi emigranților șansa de a se imagina și a se integra pozitiv în ambele culturi, ca purtători ai unui bagaj cultural unic, demn de aprecierea societății gazdă. Indentificarea oamenilor de valoare din diaspora, poziționarea acestora ca mentori în profilele lor de expertiză sunt necesare pentru exercițiul identitar, imaginea țării și, posibil, chiar și pentru securitatea acesteia.

România nu se află într-un colaps demografic. Aceste resurse umane există și sunt poate chiar mai bine plasate în apărarea intereselor țării acolo unde sunt. Întrebarea este dacă și în ce mod aceste resurse mai pot fi captate într-un exercițiu cu repercusiuni pozitive pentru imaginea și diplomația românească.

Liga Națională Română din Philadelphia

Cu o sută de ani în urmă, comunitatea românilor din diaspora s-a organizat într-o ligă națională în SUA, reunindu-se la Philadelphia în 1918. Această adunare în „orașul simbol”, în care țara adoptivă și-a proclamat independența, a fost un act de reverență față de valorile ce au creat statul american. Liga Națională Română a reprezentat un sprijin real pentru diplomația românească. Liderul acestei organizații, capitanul transilvănean Vasile Stoica, a fost primit la Casa Albă de președintele american Woodrow Willson pentru a susține cauza Unirii și recunoașterea de către SUA a suveranității statelor naționale formate la sfârșitul războiului. Amintind de rolul Ligii Naționale Române, definitoriu pentru capacitatea pe care diaspora o poate avea în propagarea intereselor naționale, ambasadorul George Maior a menționat că Vasile Stoica a murit, ulterior, asemeni altor personalități ale Marii Uniri, în închisorile comuniste. Este încă o dovadă că, în țară sau în diaspora, românii sunt eroi și victime ai acelorași evenimente istorice.

Ziua iei

Un exemplu reușit de reconectare la valori tradiționale în variante adaptate spiritului contemporan o reprezintă „Ziua Internațională a Iei”, sărbătorită, ca și în România, la Washington și în multe alte orașe americane. Gestul de a onora tradițiile și simbolurile rurale românești în aceste spații urbane este un exercițiu conștient, apolitic, al reimaginării unei comuniuni. Redescoperirea și învățarea dansurilor și a meșteșugurilor tradiționale pot devini alte vehicule non-verbale de a transmite comunităților gazdă elemente din specificul identității noastre.

Augustin Buzura în „Tribuna”, numărul din 6 septembrie 1984

bloc notes

Pseudojurnal

La banala întrebare „Ce mai faci?”, doctorul M., cercetător remarcabil în domeniul său, s-a străduit, de astădată, să-mi răspundă neconvențional: „Încep să fiu fericit. N-am mai reușit să-mi procur revistele X și Y, și nici lucrările care mă interesează, așa că, neștiind ce fac alții, am impresia că nimic nu se întâmplă în lume, că toate s-au oprit exact în stadiul pe care-l cunosc. Astfel, pe zi ce trece, îmi dau seama că una din sursele fericirii noastre este ignoranța!” Privindu-i fața obosită, zîmbetul resemnat, de om învins, mi-am amintit involuntar de un țaran din Apuseni care, cu vreo zece ani în urmă, apăruse derutat pe coridorul redacției. Era extrem de bucurios și sosise momentul ca bucuria sa să și-o facă publică: inventase racheta! Nu avea decât obișnuitele patru clase, trăia retras într-un sat de munte, departe de orice informație, scutit de stereotipiile mass-mediei etc. După ce și-a construit una-alta pe lângă casă, o mică moară pe un pîrîu, o piuă și alte lucruri strict necesare, i-a mai rămas timp să mediteze și asupra unei obsesii dobîndită încă din război: un glonte mai mare în care să încapă chiar și oameni. Schițele, păstrate într-un bloc de desen, aminteau de racheta lui Oberth. Aflase că „ceva-ceva” au făcut americanii și rușii, dar asta era treaba lor... Am stat mult de vorbă, m-am străduit să descopăr cine este, ce știe, cît știe și sinceritatea lui era dezarmantă: voia să facă un bine țării și binele era racheta la care începuse să se gîndească încă de pe front studiind mecanismele armelor, reculul, structura glontelui etc. Să-i fi spus că asemenea rachete sînt la îndemîna oricărui elev de școală? Am încercat, pe ocolite, cu infinite precauții, dar nimic nu l-a putut clinti din convingerea lui: el inventase racheta și țara avea nevoie și de rachete. Incapabil să-i tulbur fericirea, mi-am declinat în cele din urmă competența, dar figura lui de învingător mă urmărește mereu: pentru mine el a rămas un fel de simbol al izolării și nu al inventivității geniului popular etc., etc.

Privindu-l pe M. mă întrebam dacă nu cumva peste un timp vreo descoperire demult descoperită îi va reda și lui fericirea,

tragica fericire a țaranului din Apuseni. Dar dacă acesta din urmă are circumstanțe atenuante, prietenul meu nu are nici una. Nu numai alții sînt vinovați de neajunsurile noastre, ci în primul rînd noi. Pe de altă parte, însă, mă gîndesc că de mult prea multe ori procedăm astfel cu diverși inși care n-au făcut nimic, însă din diverse motive le dăm iluzia că au făcut ceva, că sînt cineva, că au inventat rachete! Și astfel, iertîndu-i mereu, vremea trece pe lîngă noi și avem cu toții șansa să ne pomenim fericiți!

*

Nu știu unde am citit despre existența a trei feluri de minciuni — spusă, ascunsă și statistica — poate în Max Nordau, în cartea sa despre minciunile convenționale, poate în altă parte, am însă certitudinea că această clasificare nu este deloc exagerată și că, în plus, cei interesați de acest fenomen vor găsi în unele statistici și o inepuizabilă sursă de umor. Iată, dintr-un text „științific” din 1944 se poate afla că în 1859 în Europa exista un nebun la 353 de sănătoși; în 1897 — un nebun la 320, ca în 1926 numărul bolnavilor mentali să crească vertiginos: unul la 150. Aceeași statistică „prevedea” pentru 1977 un nebun la 100 de sănătoși. Păstrîndu-se ritmul îmbolnăvirilor și dînd crezare cifrelor/statisticilor / reiese că în 2139 nu va mai exista în toată Europa un singur om zdravăn la minte. Vremuri frumoase, noroc că n-o să mai fie cine să-și dea seama de asta! Oricum, chiar dacă textul pomenit nu este convingător, cercetarea virtuților umoristice ale statisticilor în lungile momente de mizantropie poate avea nesperate efecte terapeutice: ce nebuni puțini avem astăzi față de cîți vor fi în 2139! („Cifrele nu mint, dar mincinoșii mint cu cifre”, susținea un bun cunoscător al statisticilor. Din păcate acest adevăr ne trece brusc din domeniul comediei în cel al tragediei, așa că citatul nu-și are loc aici...).

Dar nebunia este plasată adesea în compania geniului. Chiar și Aristotel spunea: „N-am văzut vreodată un geniu lipsit de nebunie”. Să fie 2139 anul cu cele mai multe genii? Cine ar putea spune!? Oricum, despre frecvența geniilor n-am descoperit încă nici o statistică, dar pe măsură ce trece timpul încep să-mi fac complexe: uite, mi s-a dus cea mai mare parte din viață și n-am izbutit să aflu care este situația geniilor în momentul de față.

Augustin Buzura

„De fapt, întotdeauna m-am socotit liber să scriu ceea ce văd și ceea ce simt. Oriunde aș fi fost pe glob, cred că tot la fel aș fi scris.”

Augustin Buzura

Fundația Culturală Augustin Buzura

lansează

CONCURS DE EDITORIALE

Concursul se adresează jurnaliștilor, elevilor, studenților și oricărui tineri talentați, interesați să scrie editoriale pe diferite teme lansate trimestrial și promovate de **Fundația Culturală Augustin Buzura.**

Vârsta candidaților nu trebuie să depășească 35 de ani.

Materialul câștigător va fi publicat în revista **Cultura** precum și pe site-ul Fundației Culturale Augustin Buzura.

Primul concurs are ca subiect **Centenarul Marii Uniri**, textele urmând să fie trimise pe adresa fundatia@augustinbuzura.org,

până la data de 15 noiembrie 2018, în vederea jurizării.

Textul nu trebuie să depășească 5000 de semne.

Președinte FCAB,
Anamaria Maior-Buzura

„Cartea am scris-o cu o infinită furie, de parcă aş fi fost obligat să-i organizez şi să-i îndemn la revoltă pe toţi cei ce aveau impresia că nu vor îndrăzni niciodată să depăşească nişte comune aspiraţii domestice, să-i conving să vrea mai mult, adică să nu se cosmetizeze lumea în care trăiau, ci să o schimbe din rădăcini.” - Augustin Buzura

Fundația Culturală Augustin Buzura

lansează

CONCURS DE SCENARII

după romanul „Vocile nopții”

Premiul se va acorda scenaristului care va reuși să ofere, într-o perspectivă sugestivă, imaginea mediului radiografiat de Augustin Buzura, cu profunzime, dramatism și umor, în romanul „Vocile nopții”.

Scenariul câștigător va fi luat în calcul de membrii juriului în vederea ecranizării.

Valoarea premiului este de **10.000 euro**.

Scenariile, însoțite de un scurt CV al autorului, vor fi trimise pe adresa fundatia@augustinbuzura.org, până la data de 30 iunie 2019, în vederea jurizării.

Câștigătorul va fi anunțat la Gala Premiilor FCAB 2019.

Președinte FCAB,
Anamaria Maior-Buzura

*„Vrem, nu vrem, trebuie să ne facem recitalul în timpul cât ne este dat,
chiar dacă lehamitea și durerea încearcă deseori să ne învingă.”*

Augustin Buzura

Fundația Culturală Augustin Buzura

lansează

CONCURS DE ADAPTARE SCENICĂ

Concursul presupune decuparea și adaptarea scenică, sub formă de monolog, a unui fragment la alegere din scrierile lui Augustin Buzura.

Tematica fragmentului ales trebuie să scoată în evidență dramatismul monologului interior al unuia dintre personajele operelor lui Augustin Buzura.

Durata monologului nu trebuie să depășească 40 de minute.

Valoarea premiului este de **5.000 euro**.

Textul câștigător va fi preluat spre interpretare de actorul Vlad Ivanov.

Textele, însoțite de un scurt CV al autorului, vor fi trimise pe adresa fundatia@augustinbuzura.org, până la data de 30 iunie 2019, în vederea jurizării.

Câștigătorul va fi anunțat la Gala Premiilor FCAB 2019.

Președinte FCAB,
Anamaria Maior-Buzura